

រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា
ROYAL PALACE

**ការចុះបញ្ជីដីសមូហភាព
សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
(១៩៩៨-២០១០)**

**Community Land Registration of Indigenous
People in Kingdom of Cambodia (1998-2010)**

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
បណ្ណាល័យ
លេខ.....
រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

គឺថ ហ៊ុន

**និក្ខេបបទបណ្ឌិតនីតិសាស្ត្រ
ឯកទេស : នីតិសាធារណៈ**

ស្រាវជ្រាវរៀនសូត្រ : បណ្ឌិត ឃឹម ឈុនអ៊ុំ

២០១៣

មាតិកា

	ទំព័រ
.សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ.....	vi
.អំណះអំណាង.....	vii
. មូលន័យសង្ខេបខ្មែរ.....	viii
.មូលន័យសង្ខេប អង់គ្លេស Abstrace.....	x
.សង្ខេបនិក្ខេបបទ.....	xv
. សង្ខេបនិក្ខេបបទ អង់គ្លេស Summary.....	xxv
. អារម្ភកថា.....	xxxiv

សេចក្តីផ្តើម

- អំពីប្រវត្តិ និងការវិភាគ.....	១
១/អំពីគោលដៅ នៃការអភិវឌ្ឍន៍.....	២
២/គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ.....	៣
៣/សារៈសំខាន់ នៃការស្រាវជ្រាវ.....	៥
៤- ចំណុចសំខាន់ៗ នៃបេកគំហើញ.....	៧

ជំពូកទី១

អំពីទិដ្ឋភាពទូទៅ និងសហគមន៍ខេត្តជាតិដើមភាគតិច

១. អំពីតំបន់រស់នៅ នៃជនជាតិដើមភាគតិច.....	១៦
១.១. បណ្តាខេត្ត ដែលជនជាតិដើមភាគតិចរស់នៅ និងប្រកបមុខរប.....	១៦
១.២. បញ្ជី ជនជាតិដើមភាគតិច នៅភូមិក្នុង សង្កាត់/ឃុំ ឆ្នាំ២០០៩.....	១៨
១.៣ ស្ថិតិជនជាតិដើមភាគតិច រស់នៅនិងប្រកបមុខរបរទាំង១១ខេត្ត.....	១៩
១.៤ ស្ថិតិប្រជាជនប្រៀបធៀបនិងជនជាតិដើមភាគតិច នៃប្រទេសកម្ពុជា.....	២៤
១.៥ ស្ថិតិប្រជាជននៃខេត្តនីមួយៗ ប្រៀបធៀបជនជាតិដើមភាគតិច១១ខេត្ត.....	២៤
២. ស្ថានភាពទូទៅ នៅខេត្តរតនគិរី	២៥

២. ស្ថានភាពទូទៅ នៅខេត្តរតនគិរី	២៥
២.១ ប្រជាសាស្ត្រ.....	២៥
២.២ អំពីទំហំដីព្រៃ និងដីធ្លីសម្រាប់ប្រើវិស័យកសិកម្ម.....	២៧
២.៣ ការរស់នៅ ការប្រកបមុខរបរ និងបរិស្ថានធម្មជាតិ.....	២៨
៣. ស្ថិតិជនជាតិដើមភាគតិច	៣០
៤. អំពីស្ថានភាពកសិកម្ម.....	៣២
៤.១ ផ្ទៃដីបង្កើនផលរដូវវស្សា និងរដូវប្រាំង.....	៣២
៤.២ អំពីស្ថានភាពកសិករធ្វើស្រែ និងធ្វើចំការ បច្ចុប្បន្ន	៣៣
៥. អំពីស្ថានភាពទូទៅ នៃខេត្តមណ្ឌលគិរី.....	៣៥
៥.១ អំពីប្រជាសាស្ត្រ.....	៣៥
៥.២. អំពីទំហំដីព្រៃ និងដីធ្លី.....	៣៧
៥.៣ ការរស់នៅ ប្រកបមុខរបរ និងបរិស្ថានធម្មជាតិ.....	៣៧
៦. ស្ថិតិគ្រួសារជនជាតិដើមភាគតិច.....	៣៩
៧ អំពីវិស័យកសិកម្ម	៤១
៧.១ អំពីផ្ទៃដីបង្កបង្កើតផលរដូវវស្សា និងរដូវប្រាំង.....	៤១
៧.២ អំពីស្ថានភាពកសិករធ្វើស្រែ ធ្វើចំការ បច្ចុប្បន្ន.....	៤២
៨- បញ្ហាប្រឈមនានា និងផលប៉ះពាល់.....	៤៣
៨.១ អំពីកំណើនប្រជាជននៃខេត្តទាំងពីរ.....	៤៤
៨.២. ការប្រែប្រួលអត្តសញ្ញាណក្រុមជនជាតិដើមភាគតិច នាពេលបច្ចុប្បន្ន.....	៤៥
៩. អំពីការវិវត្តគម្របព្រៃឈើ បញ្ហាដីធ្លី.....	៤៦
១០. វិប្បដ្ឋាន នៃបាត់បង់ដីធ្លី និងទំនាស់ដីធ្លី.....	៤៧
១១. អំពីផលប៉ះពាល់សង្គម និងបរិស្ថានធម្មជាតិ.....	៤៩
១២ ការប្រឈម ការរៀបចំសហគមន៍ជានីតិបុគ្គល.....	៥១
១២.១ ការពិគ្រោះយោបល់ និងភាពជាតំណាង.....	៥៤
១៣. បញ្ហាពហុភាពវប្បធម៌ និងសង្គមកម្ពុជា.....	៥៥
១៤. ស្ថានភាពសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច និងជនជាតិភាគតិច	៥៨
១៥- អំពីអត្តសញ្ញាណ នៃជនជាតិដើមភាគតិច.....	៧០

១៦. បុគ្គលណាមានឋានៈតំណាងសហគមន៍	៧៣
១៧. ការទទួលស្គាល់សហគមន៍ ជានីតិបុគ្គល	៧៤
១៨. អំពីអាណត្តិ និងសមត្ថកិច្ច នៃការចេញសេចក្តីសម្រេចចិត្ត.....	៧៦
១៨.១ កិច្ចដំណើរការ ក្នុងការទទួលស្គាល់ជានីតិបុគ្គល តាមផ្លូវច្បាប់	៧៧
១៩. រយៈពេលអន្តរកាល.....	៨១
២០. សិទ្ធិលើកម្មសិទ្ធិដី និងដីដែលត្រូវបានច្បាប់ការពារ.....	៨១
២០.១ -ទស្សនៈ អំពីសិទ្ធិលើកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពរបស់សហគមន៍.....	៨២
២០.២ ការចែកទស្សនៈជាពីរផ្នែកទាក់ទង នឹងបញ្ហាដាច់ដោយឡែកពីគ្នា.....	៨៣
២០.៣ ទស្សនៈទូទៅ អំពីក្រុមគ្រួសារនៃជនជាតិដើមភាគតិច នៅកម្ពុជា.....	៨៨
២១- លក្ខន្តិកៈរបស់សហគមន៍	៩២
២១.១ - អំពីការរៀបចំសេចក្តីព្រាងលក្ខន្តិកៈ.....	៩៤
២១.២ គោលការណ៍សំខាន់ៗ សម្រាប់រៀបចំលក្ខន្តិកៈសហគមន៍.....	៩៥
២១.៣ លក្ខខណ្ឌអប្បបរមា នៃខ្លឹមសារលក្ខន្តិកៈសហគមន៍.....	៩៧
២១.៤ ការទទួល និងពិនិត្យលក្ខន្តិកៈរបស់សហគមន៍ ដោយអង្គការអន្តរជាតិ.....	៩៩
២២- លក្ខខណ្ឌសមាជិកភាព នៃសហគមន៍.....	១០៥

ជំពូកទី២

ការចុះបញ្ជីដីសមូហភាព និងនីតិវិធី បទបញ្ជា

១.ផែនការការប្រើប្រាស់ដីធ្លី ខេត្តរតនគិរី និងខេត្តមណ្ឌលគិរី.....	១១១
២. តំបន់ព្រៃឈើរបស់រដ្ឋ ឆ្នាំ១៩៩៦ ដល់១៩៩៩ នៃប្រទេសកម្ពុជា.....	១១២
៣. ទំហំផ្ទៃដីឯកជនរដ្ឋ ឬដីសាធារណៈរបស់រដ្ឋ ខេត្តទាំង២ (ពីរ).....	១១៤
៤. ដីសម្រាប់ការចុះបញ្ជីជាសមូហភាព.....	១១៤
៥. ការបែងចែកដីឯកជនរដ្ឋ និងដីសាធារណៈរបស់រដ្ឋ.....	១១៩
៦ - អំពីអំពីបទដ្ឋានច្បាប់ ក្នុងការកំណត់អត្តសញ្ញាណដីធ្លី.....	១២៥
៦.១ ប្រភេទដីសម្រាប់ការចុះបញ្ជីជាកម្មសិទ្ធិសមូហភាព.....	១២៦
៦.២-តំបន់ដីនៅទំនេរ និងតំបន់ដីដុះប្តូរនៃដំណាំ ទាក់ទងចំណែកដីរបស់រដ្ឋ.....	១៣៣
៦.៣ ដី ព្រៃឈើរបស់រដ្ឋ អាចចុះបញ្ជីឲ្យសមូហភាព.....	១៣៤
៧. ការលក់ដីធ្លី មុនការចុះបញ្ជីកម្មសិទ្ធិសមូហភាព.....	១៣៤

៧ ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជន កម្មសិទ្ធិអាចបង្កើតទម្រង់ផ្សេងៗ គ្នា.....	១៩២
៨. ការចាត់ថ្នាក់ដីឡើងវិញ.....	១៩៣
៩. ការចំណាត់ថ្នាក់ និងការចុះបញ្ជីដីរដ្ឋ និងដីសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច.....	១៩៥
១០. ការកំណត់អត្តសញ្ញាណដីធ្លី និងការធ្វើផែនទីដីរដ្ឋ.....	១៩៧
១១ ការរៀបចំយន្តការ និងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ.....	១៩៨
១២. កិច្ចដំណើរការចុះបញ្ជីដីធ្លីរបស់រដ្ឋ.....	១៩៩
១២.១ ចំណាត់ថ្នាក់ដីរដ្ឋឡើងវិញ.....	២០១
១៣. ការការពារបណ្តោះអាសន្ន នៃចំណែកដីសហគមន៍	២០៥
១៣.១ ការការពារជាបណ្តោះអាសន្នលើទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ.....	២០៧
១៣.២ ការការពារជាបណ្តោះអាសន្ននៃដីឯកជនរបស់រដ្ឋ អាចជាកម្មសិទ្ធិសមូហភាព.....	២០៨
១៤. រដ្ឋមិនត្រូវទទួលស្គាល់ការលក់ដីដែលជាកម្មសិទ្ធិសមូហភាព.....	២០៩
១៤.១ ការកំណត់អត្តសញ្ញាណដីធ្លីរបស់រដ្ឋ សម្រាប់ការការពារជាបណ្តោះអាសន្ន.....	២១០
១៥. វិធានការការពារ និងការចុះដីសមូហភាពសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច.....	២១៥

សន្និដ្ឋាន

សន្និដ្ឋាន.....	១១
-----------------	----

គន្ថនិទេស

ឧបសម្ព័ន្ធ

៨. អំពីព្រំប្រទល់ដីធ្លី ជាកម្មសិទ្ធិសមូហភាព.....	១៣៩
៨.១. - ព្រំប្រទល់ដីជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ចុះបញ្ជីដីជាកម្មសិទ្ធិសមូហភាព.....	១៣៩
៩. ព្រៃសហគមន៍ ដែលជាប់ទាក់ទងនឹងការចុះបញ្ជីដីជាកម្មសិទ្ធិសមូហភាព.....	១៤២
១០. វិធីសាស្ត្រ នីតិវិធី នៃការចុះបញ្ជីដីជាកម្មសិទ្ធិសមូហភាព.....	១៤៤
១០.១ វិធីសាស្ត្រ នីតិវិធី ចុះបញ្ជីដីដាច់ដោយដុំ និងជាប្រព័ន្ធ.....	១៤៤
១០.២. ការសង្ខេបអំពីប្រព័ន្ធចុះបញ្ជីដីទាំងពីរ.....	១៤៨
១១. លក្ខខណ្ឌ នៃនីតិវិធីបន្ថែមសម្រាប់ការចុះបញ្ជីដីសមូហភាព.....	១៥២
១១.១ ការចុះបញ្ជីដីជាលក្ខណៈប្រព័ន្ធ.....	១៥២
១១.២. - បទប្បញ្ញត្តិ បន្ថែមដែលជាតម្រូវការអនុវត្ត នៃជំហានសំខាន់ៗ.....	១៥៤
១១.៣. ជម្រើសទីមួយ - វិធីសាស្ត្រ " អប្បបរមា ".....	១៥៦
១១.៤ ជម្រើសទីពីរ - វិធីសាស្ត្រ " សមាហរកម្ម ".....	១៥៧
១២ - ភាគៈតម្រូវឲ្យមានជាមុន សម្រាប់ការចុះបញ្ជីជាកម្មសិទ្ធិសមូហភាព.....	១៥៨
១២.១. អំពីដីសាធារណៈរបស់រដ្ឋ និងដីឯកជនរបស់រដ្ឋ.....	១៥៨
១២.២ ព្រំប្រទល់រវាងដីឯកជនរដ្ឋ និងដីរដ្ឋ ក្នុងកម្មសិទ្ធិសមូហភាព.....	១៦៤

ជំពូកទី៣

ការគ្រប់គ្រងដីសមូហភាព និងបទបញ្ជា នីតិវិធី ការការបណ្តោះអាសន្ន

១. និយមន័យកម្មសិទ្ធិសមូហភាព.....	១៦៨
២. កម្មសិទ្ធិសមូហភាព និងសិទ្ធិឯកត្តជន នៃសមាជិកភាពសហគមន៍.....	១៧៣
២.១ សិទ្ធិនៃកម្មសិទ្ធិ នៅលើកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព.....	១៧៣
២.២ សិទ្ធិទទួលមរតក សិទ្ធិជួល សិទ្ធិដាក់បញ្ចាំ សិទ្ធិលក់ និងអីប៊ូរ៉ែត.....	១៧៣
៣. សិទ្ធិទទួលសំណងពីការបែបបងប្រែប្រួលដោយរដ្ឋ.....	១៨០
៤ . ការកំណត់សិទ្ធិ លើដីរបស់រដ្ឋ និងដីឯកជនរដ្ឋ.....	១៨០
៥. សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និងទទួលផលកំរៃ ពីធនធានធម្មជាតិ.....	១៨១
៦. ការទាក់ទងកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព រវាងដីរបស់រដ្ឋ និងដីឯកជនរដ្ឋ.....	១៨៣
៦.១. ទំនាក់ទំនងកម្មសិទ្ធិដី រវាងដីរបស់រដ្ឋ និងដីឯកជនរបស់រដ្ឋ	១៨៣
៦.២ អំពីការវិភាគបញ្ហាដែលប្រឈមនានា.....	១៨៥